Caroline Ringskog Ferrada-Noli

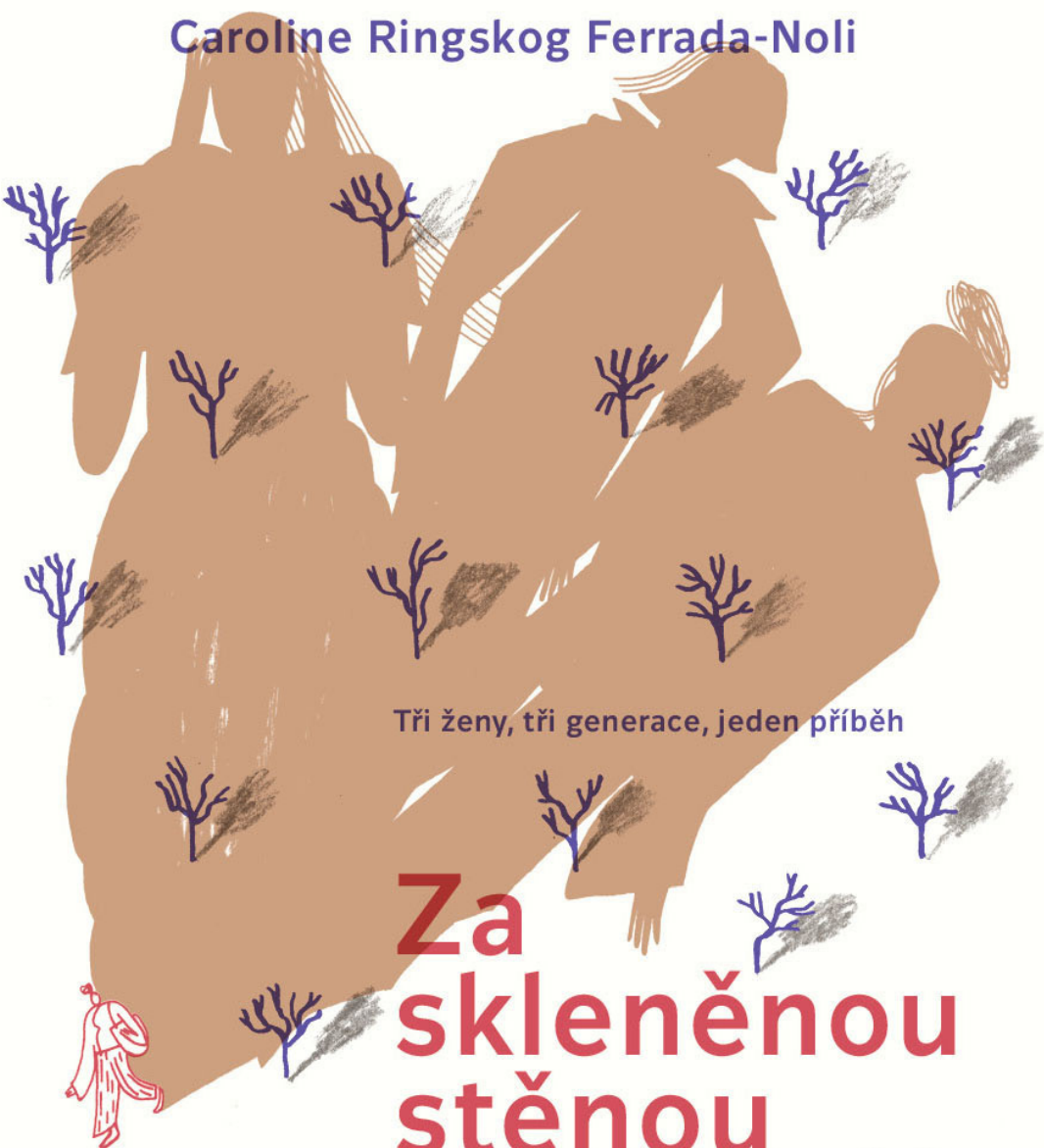

Tři ženy, tři generace, jeden příběh

Za skleněnou stěnou

přeložila Jana Holá

argo

Za skleněnou stěnou

Caroline Ringskog Ferrada-Noli

Za skleněnou stěnou

přeložila Jana Holá

argo

SWEDISH ARTS COUNCIL

Překlad této knihy finančně podpořila
Švédská umělecká rada.

Rich boy
Czech edition © Argo, 2020
© 2018 Caroline Ringskog Ferrada-Noli
First published by Natur & Kultur, Sweden
Published by arrangement with Nordin Agency AB, Sweden
Translation © Jana Holá, 2020
Cover art © Anastasia Stročkova, 2020

ISBN 978-80-257-3331-8 (váz.)
ISBN 978-80-257-3402-5 (e-kniha)

Mým bratrům

Marcellitovi
Josému-Miguelovi
Rodrigovi
Andreasovi
Christopherovi (1979–1997)
Nicholasovi
a Andreasi Piccolinovi

Gully

1921 Gunhilde Sandelová se narodila ve farnosti Matteus ve Stockholmu.
1913 Tord Åkerlund se narodil v Yngsjö u Kristianstadu.
Gunhilde a Tord se vzali 3. června 1942.
1946 Přestěhovali se do nové vily na ostrově Lidingö.
1949 Narodila se jim Marianne, jako třetí dítě ze čtyř.
1956 Tord havaroval ve svém Volvu PV na mostě vedoucím na Lidingö. Na místě zemřel.

Marianne bylo šest.
Gunhilde třicet čtyři.

Dnes už se neví, že na ostrově Lidingö na předměstí Stockholmu bývaly v padesátých letech minulého století bazény. Spojené státy vyšly z druhé světové války jako hrdinové a jejich úspěchy byly ve všeobecném povědomí. Takové pověsti byly v souladu se sny a penězi, které lidem na Lidingö také nechyběly. Počátkem čtyřicátých let se na Lidingö otevřelo kino Saga neboli Pohádka. Sídlilo v domě jménem Vila Japonsko a ve filmech se objevovaly úchvatné černobílé postavy. Venku panoval stejný ideál jako v přítmí kinosálu.

V roce 1946 měly vily v Hollywoodu výhled na pinie a palmy a v dálce na moře, hory a vodopády. Veliká okna nad dechberoucí přírodou a bazén na terase. V tomto duchu se po válce stavěly i domy na Lidingö. Lidé chtěli, aby tak vypadaly všechny nové domy, a podobný byl i ten, co patřil Tordovi a Gully.

Tord byl novousedlík. Pocházel z úrodného jižního kraje Skåne, mluvil výrazným skånským nářečím a přivedl si krásnou ženu. Jak by pro něj mohlo být něco nemožné? Gully a Tord se nastěhovali do nového domu. Měl přední zahrádku se švestkami. Na bazén se Gully nemohla doslova vynadívat. Jeho existence v ní utvrzovala pocit, že jde s dobou. Gully byla přesně tam, kde měl člověk tenkrát být. Kdykoli z velkého okna v hudebním salonu vyhlédla ven na zahradu, zaplavila ji neutuchající extáze.

Když se Tord začal o Gully ucházet, nejprve nejevila valný zájem. To Gullyin otec pokládal sňatek se sedláckým synkem ze Skåne za dobrý nápad. Gullyin otec byl košíkář. Tord byl vystudovaný stavební inženýr. Gully svého tatínka milovala. Jako by se na Torda dívala tatínkovýma očima, a protože tatínka milovala, tak milovala i toho, koho miloval on. Nebyla to žádná oběť, nic takového. Tord byl pohledný, vzdělaný a bohatý. Mluvil chrčivou skånštinou. Byl plný něhy a ze všeho nejvíc si přál, aby mohl Gully tou něhou zaplavit. Tord nosíval Gully květiny a vždycky dbali na to, aby měli každý den aspoň chvilku sami pro sebe, když si děti šly lehnout. To se pak usadili v salonu a dali si večerní kávu s roládou, kterou Gully upekla. Tord byl celý u vytržení, že dokázala pokaždé vytvořit něco tak neskonale dobrého. Gully tolik jíst nechtěla. Tord tedy dojedl i její roládu. Nikdy z toho neztloustl.

Druhý den večer upekla Gully ke kávě jiný moučník. Posadila se ke klavíru a hrála písničky, které jim připomínaly časy, kdy ještě žádné děti neměli. Tord stál u piana, když zpívala, a z oka mu skanula slza. Usmál se na ni mezi slokami písně. Tord na Gully shlížel s obdivem. Byl jako slunce, které ji hřálo na tváři.

Kolem deváté vešla dovnitř Marianne. „Bojím se," přiznala a Tord ji zvedl, aby si mohla sednout vedle Gully na stoličku u piana, a když se Marianne na tatínka podívala, usmál se i na ni tak, jako se usmíval na Gully, úsměvem plným lásky. Té lásky na něj bylo tolik, že to nevydržel a rozplakal se. Marianne sklouzla ze stoličky, aby mu objala nohy, a až do konce písničky mu směla ležet v náručí.

Gully se na ně usmívala a neřekla, že by Marianne měla jít spát. Jako by Marianne hřála i Gullyina láska. Ale tak to nebylo. To Tord vyhříval celý pokoj a Gully v něm prostě byla také. Gully tak docela nechápala, že to teplo sálá z něj, a ne z ní. To on ho vyzařoval. Ona ne. Což se ukázalo jasně, když umřel, protože teplo vyprchalo. Gully si myslela, že jí teplo vyzařuje z tváře, ale to na ni zářil Tord. Důkazem bylo, že Marianne opravdu stála na studené kamenné podlaze u klavíru a směla s nimi být, i když měli Tord s Gully chvilku pro sebe. Po Tordově

smrti se něco takového už nikdy neopakovalo. Takovou velkorysost si Gully prostě nemohla dovolit.

Tord snil o tom, že bude mít deset dětí. Měli spolu čtyři. Gully snila o hospodyni. Tu jí Tord dopřál. Slečna Lindénová fungovala jako hospodyně i chůva, když Tord zemřel a Gully zůstala sama se čtyřmi dětmi, z nichž nejmladšímu byly tři. „To váš otec chtěl mít děti," tuhle větu se Marianne po tátově náhlé smrti rychle naučila. Gully ta slova pronášela jako zaříkadlo, nebo jako se pronáší přípitek. Nebo jako by trpěla Tourettovým syndromem. Jako by musela nutkavě vyslovit sprostá slova ve své hlavě.

Tord byl Mariannin tatínek. Zemřel ještě dřív, než začala Marianne chodit do školy. Kdo ví, ale možná právě proto Marianne po Tordově smrti ze všeho nejsilněji cítila, že ztratila ochránce. Jako když paní učitelka vyprávěla v nedělní škole o Ježíšovi. Marianne si představovala tátu jako Ježíše. Tord byl letící Ježíš, který se nečekaně rychle nad její hlavou rozplynul, takže ho už vidět nemohla. Zbyla jen písmena v dětské bibli, která si četla jako důkaz Ježíšovy existence, protože v ní stálo jméno Ježíš. To si Marianne dokázala přečíst sama. Marianne Ježíšovi záviděla a zároveň ho chápala, protože tak jako v jejím případě všichni celou dobu mluvili a přemýšleli jen o Ježíšově otci.

Marianne ležela v posteli ve společném pokojíku s Ann-Margret. V Ann-Margretině půlce pokoje byl hrozný nepořádek a nádech sexu, jaký vyzařuje ze čtrnáctileté dívky. Mariannina půlka pokoje byla pečlivě uklizená, do poslední žvýkačky. Když měla jít Marianne spát, nezbyla jí tam ani písmenka. Ležela ve tmě a slovo Ježíš nedokázala hláskovat. Nedokázala hláskovat slovo otec. Marianne si otce nedokázala představit a veškerá ochrana byla tatam. V té chvíli Marianne Ježíše pochopila, protože také pochyboval o písmenech, která měla znamenat otec. Neexistovala. Otec neexistoval. Těžké bylo, že neexistovala ani matka. Otec Marianne chránil a bez matky a otce Marianne žádného ochránce neměla.

Matka milovala hlavně svoje syny. Ne že by to Marianne sama pocítila, ale tu informaci jí sdělila matka sama. Řekla to.

„S chlapci je to snazší," říkávala.

Tord slušně vydělával. Přesto Gully přijala místo učitelky. Vystudovala učitelství. Tak jako Tord byla i Gully v rodině první, kdo šel studovat. Gully měla jen sestry, tak jako Tord, ale Gully z nich byla nejstarší, takže šla na školu, i když byla holka. Její tatínek snil o tom, že Gully bude dál studovat.

Gully a Tord měli čtyři děti. Pro všechny bylo v domě dost místa. Nedalo se to srovnat se stísněným prostorem v bytečku na třídě svatého Erika, kde Gully vyrůstala. V tom bytě nebylo nikdy dost světla na to, abyste vnímali detaily. Bylo vidět jen to nejnutnější, a v tom duchu také žili.

Postel, kamna a stůl. Bylo tam vždycky jen to nejnutnější.

Gully a Tord jeli se všemi dětmi na návštěvu k Tordovým příbuzným. Z chléva na ně ze stání civěly krávy. Prasata k nim stála otočená zadkem a ryla v tmavošedém bahně. Ale uvnitř v domě bylo všechno čisté. Samé háčkované doplňky – záclonky na okénkách, ubrus na stole a dečky, na kterých stály ozdobné porcelánové figurky. Gully měla na sobě bílé krajkové šaty. Tordovy sestry obklopovala venkovní aura tak jako Gully ta vnitřní. Když byla Gully venku, nosila kožené rukavičky, hnědý kabát, koženou kabelku a boty na nízkém podpatku, a i když to bylo oblečení na ven, odráželo také její vnitřní auru.

Pro Tordovy sestry byla Gully to nejkrásnější, co v životě viděly. Tak křehká a vzdálená, i když seděla jen kousek od nich na pohovce. Nabídly Gully, ať s nimi jde zaříznout slepici. Gully souhlasila, slepici zařízla a ostatní přitom vyjekly, i když to už dělaly nejmíň stokrát. Sestry připily slepici na zdraví. Pak se Gully usadila na tmavě hnědou dřevěnou stoličku uprostřed kamenného dvorku a slepici oškubala. Tord s dětmi zůstal zatím uvnitř.

Tordovo a Gullyino štěstí nemohl nikdo pokazit. Ani když to na statku páchlo hnojem. Ani když Tordovy sestry Gully vystavovaly nejrůznějším zkouškám jako jakýsi výraz nemístného obdivu k tomu, že Gully mluvila se stockholmským přízvukem a vypadala jako Sněhurka. Tord a Gully byli nad tohle všechno povznesení. Ať byli kdekoli, vždy už mířili za něčím lepším. To věděli oba, a pokud si potřebovali znovu potvrdit, že život je velkolepý, stačilo, když si přes celý salon pohlédli do očí.

Tord byl vysoký, Gully krásná a všechny čtyři děti takové, jaké děti mají být. Gully je nerozmazlovala. Tord byl láskyplný otec. Přesně tak, jak to má být. Nebo si to aspoň všichni takhle pamatují.

Když přijeli domů, začal Tord s Marianne na hrušni za vilkou na Lidingö stavět ze dřeva domeček. Nikdo netušil, že Marianne umí truhlařit, ale Tord to věděl a s Marianne spolu potají chvilku truhlařili téměř každý večer od dubna do listopadu 1955.